

“PEŞƏ TƏMAYÜLLÜ SINIFLƏRİN TƏŞKİLİ” LAYİHƏSİNİN TƏTBİQİ ƏHƏMİYYƏTİ



Xanım Şabanova,

“Peşə təmayüllü siniflərin təşkili” layihəsinin rəhbəri

e-mail: x.shabanova@arti.edu.az

“Peşə təmayüllü siniflərin təşkili” layihəsi 2019-2020-ci tədris ilindən fəaliyyətə başlamışdır. İlk mərhələdə Bakı, Abşeron, Sumqayıt, Gəncə, Şirvan, Masallı, Cəlilabad, Xaçmaz, Salyan, Biləsuvar, Şəki, Qusar, Şəmkir və Sabirabad-da yerləşən məktəblərdə təşkil edilib.

Layihənin yaradılmasında məqsəd ümumi orta təhsil bazasında təhsilənlərin müxtəlif peşələr üzrə ilkin bilik və bacarıqlara yiyələnməsi, peşə ixtisasları barədə məlumatlandırılmaqla əmək bazarına, eləcə də peşə təhsilinə hazırlanmasıdır. Təhsilənlərə ilkin sahibkarlıq bacarıqlarının aşılması, əmək bazarının peşəyönümü hazırlıqlı və əməkqabiliyyətli şəxslərlə təmin edilməsi də layihənin əsas məqsədlərindən biridir. Həmçinin təhsilənlərin maraqlarına, bacarıqlarına, qabiliyyətlərinə, şəxsi keyfiyyətlərinə uyğun olaraq, müvafiq ixtisas, peşə seçiminə yönəldilməsi, onlara peşə məsləhətlərinin verilməsinə nail olmaqdır. Əmək fəaliyyətinin başlanılması üçün tələb olunan minimal bacarıqların formalaşdırılmasına köməkliyin göstərilməsi, təhsilənlərin karyera planlaşdırılması və ömürboyu təhsil imkanları barədə məlumatlandırılmasıdır. Karyera planlaşdırılmasında sərbəst seçim imkanı verilməklə təhsilənlərdə peşə təhsili ilə bağlı ilkin bilik və bacarıqların ümumi təhsil pilləsində formalaşdırılmasıdır.

Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən tədris planı və müvafiq modul spesifikasiyası üzrə təhsilənlərin meyil, maraq və qabiliyyətlərinə uyğun istiqamətlər üzrə təmayülləşmə əsasında təşkil edilib. Təhsilənlərə ümumtəhsil fənləri ilə yanaşı, əsas sənətlər və müxtəlifprofilli istiqac-

mətlər üzrə fənlər tədris olunur, peşə təmayüllü siniflərdə ölkə və regional səviyyədə mövcud olan əmək bazarı ehtiyacları nəzərə alınmaqla, praktik bilik, bacarıqların formalaşdırılması üçün müxtəlif peşə sahələrinə aid modullar tədris edilir.

Təmayül siniflərində istiqamətlər üzrə ixtisasları tədris edəcək təhsilverənlər üçün ixtisasartırma təlimləri təşkil edilir. Praktiki ixtisaslar üzrə tədris edəcək təhsilverənlər peşə təhsili müəssisələrindən seçilir. Təlim proqramının praktiki hissəsinin mənimsənilməsi məqsədi ilə təhsilənlər peşə təhsili müəssisələrinin təlimistehsalat, təsərrüfat sahələrində, işəgötürən təşkilatlarda təcrübə səfərinə cəlb olunurlar. Peşə təmayüllü siniflərə həmin ümumi təhsil müəssisəsinin və inzibati ərazidəki – qəsəbə, rayon, şəhər digər ümumi təhsil müəssisələrinin IX sinfini bitirmiş şəxslər qəbul edilir. Qəbul könüllülük prinsipi əsasında həyata keçirilir. Peşə təmayüllü siniflərdə təhsil almaq istəyənlər həmin siniflərin təşkil olunduğu müəssisənin rəhbərliyinə ərizə ilə müraciət edirlər. Peşə təmayüllü siniflər 15 nəfərdən az, 20 nəfərdən artıq şagird olmamaqla təşkil olunur. Qəbul zamanı eyni təmayüllü sinifə müraciət edənlərin sayı 20 nəfərədək olduqda, müraciət edənlər təmayüllü sinifə müsabiqəsiz qəbul edirlər, 20 nəfərdən çox olduqda isə müəssisənin rəhbərliyi tərəfindən müsabiqə təşkil olunur. Müsabiqə təhsilənlərin IX sinif buraxılış imtahanları üzrə nəticələrinə əsasən həyata keçirilir və həmin nəticələrə əsasən, göstəriciləri daha yaxşı olanlar qəbul edirlər. Təhsilənlərin peşə fənləri üzrə bilik, bacarıq və sənətlərinin qiymətləndirilməsi peşə təhsili pilləsində təhsilənlərin attestasiyasının

aparılması qaydasına uyğun həyata keçirilir. Peşə təmayüllü siniflərin məzunlarına müəyyən edilmiş nümunəli tam orta təhsil haqqında attestatla yanaşı, peşə istiqamətinin adı göstərilməklə sertifikat da verilir. Peşə təhsili müəssisələrinə tələbə qəbulu zamanı sertifikatı olan şəxslər peşə təhsili müəssisəsinə müsabiqədənə qəbul edilir və müvafiq ixtisasın təhsil programında tədris olunmuş modullar nəzərə alınır. Bu da onların əmək bazarında özlərinə rahat iş tapmalarına yardım edəcək. Bu səbəbdən də şagirdlərin peşə seçiminə və əmək fəaliyyətinə hazırlanması üçün ümumi təhsil müəssisələrində peşə təmayüllü siniflərin təşkili ciddi əhəmiyyət kəsb edir.

Layihə tərəfindən siniflərin yerləşdiyi məktəblərdə müxtəlif peşələrə uyğun yeni emalatxanalar və sinif otaqları qurulub, müvafiq avadanlıqlarla təchiz edilib.

“Peşə təmayüllü siniflərin təşkili” layihəsi cari 2020-2021-ci tədris ilində paytaxt və bölgələrdə 35 məktəb, 55 sinif, 1187 şagird, 165 müəllim heyəti ilə fəaliyyət göstərmişdir.

Ötən tədris ilində layihə çərçivəsində dülgər, çilingər, aşpaz, kombi-kondisioner ustası və santexnik, mebel quraşdırma, aqronom, dərzi peşə ixtisasları, cari tədris ilində isə əlavə olaraq qəndiçi, bərbər, xalçaçılıq, İKT olmaqla daha 4 peşə ixtisasının tədrisinə başlanılmışdır. Həmçinin cari ildən **20 məktəbdə “STEAM”** metodologiyası tətbiq edilib.

Cari tədris ilində peşə təmayüllü siniflərin müəllimlərinin bilik və bacarıqlarının artırılması məqsədi ilə bir sıra təlimlər də təşkil edilib. Qrup rəhbərləri üçün nəzərdə tutulan təlimlər “Peşə etikası”, “Şəxsi inkişaf və karyera”, “Estetika və mədəni özünüifadə”, “Sahibkarlıq” modullarını əhatə edib. Peşə ixtisası müəllimləri üçün isə metodiki-pedaqoji-didaktik təlimlər keçirilib və təlimlərə 89 nəfər müəllim qoşulub. Həmçinin



müəllim heyətindən 30 nəfər STEAM təlimlərinə cəlb edilib. Ümumilikdə təlimlərdə 210 nəfər iştirak edib.



Cari tədris peşə təmayüllü siniflərdən məzun olacaq 417 nəfər şagird üçün karyera məsləhəti və əlavə olaraq təlimlər təşkil edilməkdədir. Həmçinin hazırda “Peşə təmayüllü siniflərin təşkili” layihəsi ilə işəgötürənlər arasında əlaqələr qurulmaqdadır. Belə ki, paytaxt və bölgələri əhatə etməklə bir neçə iri müəssisələrlə şagirdlər üçün təcrübə proqramlarının təşkili, işə qəbul və bu kimi mövzular barədə danışıqlar aparılır. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi, Sumqayıt Texnologiyalar Parkı, Binə Aqro, Woodpecker Mebel Fabriki, “Xəzər Palace” Hotel və digər iri müəssisələrlə artıq memorandum bağlanılır.

“Peşə təmayüllü siniflərin təşkili” layihəsi cari tədris ilində “Qələbə ili”, “Qəhrəmanını tanı”, “Kreativ klub”, “Qarabağa qayıdırıq” devizi altında sosial layihələr də həyata keçirib. 35 sinfin iştirak etdiyi “Qələbə ili” adlı sosial layihədə 16 proyekt qalib olmuşdur. Həmçinin 25 peşə təmayüllü sinfin iştirakı ilə “Qəhrəmanını tanı” devizi altında ilk dəfə şagirdlər arasında onlayn “Nə? Harda? Nə zaman?” intellektual oyunu keçirilmişdir. 7 məktəbin 14 şagirdinin iştirak etdiyi “Kreativ Klub” layihəsində isə şagirdlərə “Canva”, “GIMP” və “Adobe Premiere” proqramlarının əsasları öyrədilib.

Növbəti 2021-2022-ci tədris ilində peşə təmayüllü siniflərin sayının paytaxt və bölgələrdə 80 məktəbdə 124 sinfə, 2200 şagirdə, 363 müəllimə çatdırılması planlaşdırılır. Həmçinin yeni tədris ilindən bütün məktəblərdə “Sürücülük” və “STEAM” modulunun tətbiqi, 55-dən artıq məktəbdə isə şagirdlərə “karyera məsləhəti” xidməti tətbiq ediləcəkdir.